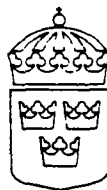

Riksdagens protokoll

1989/90:119

Torsdagen den 10 maj

Kl. 12.00–12.44

Protokoll
1989/90:119

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Svar på interpellationer

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 4 maj.

2 § Svar på interpellation 1989/90:158 om en bättre kriminalvård

Anf. 1 Justitieminister LAILA FREIVALDS:

Fru talman! Stina Eliasson har frågat mig vilka åtgärder regeringen ämnar vidta för att förbättra kriminalvården, särskilt beträffande allmänhetens krav på säkerhet. Frågan, som har ett enskilt fall som utgångspunkt, rör bl.a. farliga brottslingars rätt till permissioner.

Jag vill inledningsvis erinra om att lagen (1974:203) om kriminalvård i anstalt innehåller regler som syftar till att tillgodose allmänhetens skyddsintresse. I sammanhanget kan det finnas skäl att särskilt nämna reglerna i 7 § tredje stycket i den lagen. Bestämmelserna, som gäller vissa intagna som har dömts till längre fängelsestraff, innebär bl.a. begränsningar i fråga om permissioner och andra vistelser utanför anstalt. Intagna som omfattas av den bestämmelsen kan endast få bevakade s.k. särskilda permissioner och då endast om det föreligger synnerliga skäl. Restriktionerna får tillämpas på intagna som bedöms vara särskilt benägna att rymma eller beträffande vilka det finns risk för återfall i allvarlig brottslighet. De regler det här är fråga om skärptes genom lagändringar som trädde i kraft den 1 juli 1988.

Vidare bör nämnas att kriminalvårdsstyrelsen i december 1988 utfärdade allmänna råd i syfte att förbättra skyddet för den som utsatts för våldsbrott eller hot om våld. Enligt dessa skall styresmannen för anstalten ge den målsägande som så önskar information bl.a. om gärningsmannens vistelser utanför anstalten, tidpunkt för frigivning, rymning och uteblivande efter permission.

I fall som det Stina Eliasson tar upp i sin interpellation gäller bestämmelserna i lagen (1966:293) om beredande av sluten psykiatrisk vård i vissa fall, nämligen om en intagen i kriminalvårdsanstalt förs över till sjukhus för psykiatrisk tvångsvård. Av 14 § i den lagen framgår att patienten inte skall

kunna få permission om det medför fara för någon annans personliga säkerhet.

Regeringen har nyligen till lagrådet överlämnat förslag till en ny lag om psykiatrisk tvångsvård och en särskild lag om tvångsvården för lagöverträdare, s.k. rättspsykiatrisk vård.

Förslaget i lagrådsremissen syftar bl.a. till att stärka samhällsskyddet vid behandlingen av psykiskt störda lagöverträdare.

När det gäller personer som är intagna i kriminalvårdsanstalt och som förs över till ett sjukhus för psykiatrisk tvångsvård innebär förslaget bl.a. att beslut om utvistelser skall fattas av kriminalvårdsstyrelsen. Om den intagne förs över för frivillig psykiatrisk vård, kan utvistelser medges endast med stöd av regleringen i lagen om kriminalvård i anstalt.

Förslaget innebär också bl.a. att en domstol, som i ett brottmål dömer någon till rättspsykiatrisk vård, skall kunna besluta om särskild utskrivningsprövning när det finns risk för att personen i fråga på nytt begår allvarliga brott.

Den särskilda utskrivningsprövningen innebär att det i första instans är länsrätten som skall besluta när utskrivning eller utvistelse skall få ske. Utskrivning skall inte få ske så länge det finns en återfallsrisk. Åklagaren skall få tillfälle att yttra sig före utvistelser och utskrivning och skall också få överklaga ett utskrivningsbeslut. För att förbättra brottsoffrens ställning får dessutom hälso- och sjukvården en skyldighet att i dessa fall ge den målsägande som så önskar information om patientens utvistelser och utskrivning.

Förslaget innebär enligt min uppfattning att skyddsaspekterna blir tillgodosedda i sådana fall som de Stina Eliasson har tagit upp i sin interpellation.

Anf. 2 STINA ELIASSON (c):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min interpellation. Jag tycker förstås att svaret egentligen bara är en uppräkningslista av lagbestämmelser och lagförslag. På det sättet har ministern undvikit att ta ställning till de frågor som berörs i interpellationen om t.ex. frivårdens utformning och om allmänhetens behov av säkerhet.

Jag hade dessutom i min interpellation noterat det oacceptabla i att narkotika förekommer på fängelser och anstalter. Jag hade väntat mig att få några synpunkter även på frågan om hur man skall kunna förhindra att narkotika och andra droger förs in på fängelser och andra anstalter.

Det behövs enligt min mening klara markeringar från statsrådet om hur hon ser på dessa frågor och hur man skall finna en lösning på frågor som bl.a. rör återfall i brott. Reglerna om permissioner för utrikes resor är oacceptabla, och likaså kan reglerna om rätten att förfoga över pass diskuteras.

Redan 1984 fanns en färdig utredning i fråga om lagen om slutna psykiatrisk vård i vissa fall. Nu har det gått fem år utan att någonting har hänt. Det är klart att det är bra att man äntligen har presenterat en lagrådsremiss. Just nu är det kanske för tidigt att yttra sig om innehållet i denna. Debatten kommer väl senare när vi får en proposition på vårt bord.

Det finns dock en särskild fråga som redan nu kan tas upp, nämligen överföringen av permissions- och utskrivningsfrågor från utskrivningsnämnderna

till domstolarna. Jag tycker att detta är litet grand av kejsarens nya kläder – man lägger ned utskrivningsnämnderna och överför dessa ärenden till länsrätterna. Förslaget är, som jag ser det, inte i speciellt hög grad ägnat att öka tilltron till regeringens avsikt att vidta genomtänkta åtgärder.

Justitieministern kan väl ändå inte på allvar mena att skyddsaspekterna är tillgodosedda på lämpligt sätt. Gång på gång läser man ju om farliga förbrytare som rymmer. Nu senast gällde det Anders Karlsson, som efter sexuellt övergrepp, mord och styckning är dömd till sluten psykiatrisk vård.

Det väsentliga och upprörande i sådana här sammanhang är hur dessa förbrytare lyckas fly och vad man kan göra för att förhindra detta. De ansvariga i sjukhusledningen på det sjukhus där Anders Karlsson var intagen säger i en tidningsartikel "att han inte är farlig för vanlig allmänhet, dock möjligen för pojkar och ynglingar".

En annan rymling är den s.k. HIV-mannen, som fick permission därför att "han lovade komma tillbaka". Så uttrycker sig den ansvarige smittskyddsläkaren. Det kan väl inte vara meningen att vår kriminalvård skall grunda sig på den inställning som kommer till uttryck i sådana uttalanden.

I Aftonbladet i går fanns ett helt uppslag som beskriver flera fall där farliga förbrytare misskött sina permissioner och begått nya brott i samband med den självpåtagna friheten. En stor grupp interner lyckades rymma, och vi kunde läsa om att det för närvarande är mer än 200 interner på rymmen. I Svenska Dagbladet fanns för övrigt också ett par artiklar om samma ämne.

Jag håller med rikspolischefen, som i en intervju uttrycker sin ilska över att sådana här saker kan få förekomma. Jag tycker också att det är bra att rikspolischefen i samma intervju säger att han är tacksam för och tycker att det är bra att det skrivs mycket om dessa saker. Det har en preventiv verkan.

Sedan har jag en fråga i direkt anslutning till det skrivna svaret från justitieministern. Följande står i tredje stycket av interpellationssvaret och handlar om information till den målsägande: "Enligt dessa skall styresmannen för anstalten ge den målsägande som så önskar information bl.a. om gärningsmannens vistelser utanför anstalten, tidpunkt för frigivning, rymning och uteblivande efter permission." Vad är tanken bakom formuleringen "som så önskar"? Hur får offret kännedom om att man faktiskt har rätt att anmäla att man vill ha reda på om internen rymmer eller har permission?

Anf. 3 Justitieminister LAILA FREIVALDS:

Fru talman! Jag skall gå in på några av de mer preciserade frågeställningar som Stina Eliasson tar upp. Först ville Stina Eliasson veta hur man bekämpar förekomsten av narkotika i fängelserna, och jag antar att det betyder hur man över huvud taget bekämpar narkotikamissbruket bland dem som är intagna på våra anstalter. Den statistik som förs av kriminalvårdsstyrelsen visar att andelen narkotikamissbrukare bland intagna är mycket hög. Det är skälet till att det sedan ganska lång tid tillbaka bedrivs ett ambitiöst och mycket medvetet arbete mot narkotika inom kriminalvården.

På rixanstalterna finns det stora möjligheter att differentiera när man placerar ut personer, och det gör att man kan hålla vissa avdelningar och anstalter helt narkotikafria. Även inom lokalanstaltsorganisationen pågår en utbyggnad av vad man kallar motivationsavdelningar, där man bedriver ett sär-

skilt behandlingsprogram för intagna som är motiverade att bearbeta sina narkotikaproblem.

Vi har genomfört en omfattande översyn av kriminalvårdens verksamhetsformer. Jag redogjorde närmare för det i årets budgetproposition. Det innebär bl.a. att kriminalvården nu arbetar mycket aktivt med att förbättra innehållet i verkställigheten i fängelsestraff. Det riktar sig både mot narkotikamissbrukare, där man tar fram lokala handlingsprogram för hur man skall gå vidare på varje enskild anstalt, och mot andra grupper av intagna, t.ex. män som är dömda för övergrepp mot kvinnor och barn.

Misskötta permissioner – Stina Eliasson nämnde särskilt frågan om återfall i brott – är givetvis en omständighet som påverkar anstaltens bedömning huruvida någon skall kunna få permission. Återfaller man i brottslig verksamhet under en beviljad permission, har man inte rätt att under en avsevärd tid därefter få rätt till permission igen.

När det gäller att under permission vistas utomlands delar jag den uppfattning som jag uppfattade att Stina Eliasson har: Det skall verkligen inte få förekomma att man får vistas utomlands under den tid man avtjänar ett fängelsestraff i Sverige. Jag delar JOs uppfattning i den frågan. JO har haft anledning att ta ställning till detta ganska nyligen, och han har uttalat att det skall krävas mycket starka skäl för att man i undantagsfall skall medge att en person som är intagen på fängvårdsanstalt får göra en utlandsresa. Det skall vara i mycket ömmande situationer.

När det gäller psykiskt störda som är intagna på mentalsjukhus har Stina Eliasson den uppfattningen att det inte är en tillräcklig åtgärd att man överför beslutet om vem som skall kunna få permission och när utskrivning skall kunna ske från utskrivningsnämnden till länsrätten. Jag vill nog anse att den åtgärden är en mycket tydlig markering av vikten av att tillmäta skyddsfrågorna en stor betydelse när vederbörande myndigheter har att ta ställning i den här frågan. Genom att föra in åklagaren som en särskild part som kan agera i sammanhanget tror jag att vi också har möjlighet att få skyddsaspekterna beaktade på ett annat sätt än vad som hittills har kunnat ske i det nuvarande systemet.

Jag kan inte gå in på de bedömningar som enskilda myndigheter och tjänstemän har gjort i de enskilda fall som är aktuella och uppmärksammade av pressen och som Stina Eliasson också pekar på. Stina Eliasson är säkert medveten om att jag enligt grundlagen är förhindrad att på något sätt gå in och kommentera självständiga myndigheters agerande i enskilda fall.

Jag delar helt rikspolischefens uppfattning att det är mycket viktigt att man uppmärksammar de fall som är oacceptabla ur en eller annan synvinkel. Det får alla de tjänstemän som är engagerade i dessa frågor att skärpa sin uppmärksamhet och vara vaksamma i sitt beslutsfattande. Men jag vill samtidigt understryka att detta inte är några lätta frågor att ta ställning till för de enskilda tjänstemännen. Det är svåra avvägningar och bedömningar som skall göras. Samtidigt tycker jag att vi skall vara angelägna om att hysa tilltro till att våra tjänstemän av olika slag bedriver detta arbete med höga ambitioner och, i flertalet fall, med hög kompetens.

Anf. 4 STINA ELIASSON (c):

Fru talman! Det är sant och riktigt, som justitieministern säger, att detta inte är några lätta frågor. Och våra tjänstemän har inte någon lätt uppgift heller. Jag tror att det är bra för våra tjänstemän i verk och andra myndigheter om regering och riksdag hjälper till att göra gränserna skarpare och lagarna tydligare och att tillämpningsreglerna blir enklare och inte så svajiga, om jag får använda det uttrycket.

När det sedan gäller förslaget om att utskrivningsbesluten skall fattas av utskrivningsnämnderna i stället för länsrätterna säger justitieministern att detta är en uppstramning. Det var detta som jag kallade för litet grand av kejsarens nya kläder. Också i utskrivningsnämnderna finns ju hög juridisk kompetens. Utskrivningsnämnderna består i dag av en domare, en läkare med speciell kompetens inom psykiatrin och tre erfarna nämndemän, varav en skall vara särskilt insatt i sociala frågor. Men vi får väl tillfälle att debattera detta mera när och om vi får en proposition.

Jag tycker att rikspolischefen uttrycker det riktigt i en intervju där han säger så här: "När det gäller de sjuka våldsmännen får vi helt enkelt inte ta så stora risker som idag. Det är rätt att säga, men vi får inte ge dem chansen att bara gå iväg." Just så tycker jag också. Kan polischefen och vi, den stora allmänheten, räkna med att få justitieministerns stöd när det gäller att strama upp möjligheterna för farliga brottslingar att få frigång och permission? Kan vi i centern räkna med att få ministerns stöd när det gäller att inte frige en brottsling efter halva strafftiden, att inte sänka straffen för egendomsbrott och att skärpa reglerna för och tillämpningen av kontrollen av post, telefonsamtal och besök vid fängelserna för att förhindra insmuggling av narkotika?

Anf. 5 Justitieminister LAILA FREIVALDS:

Fru talman! Jag förbisåg i min tidigare replik att svara på den fråga som Stina Eliasson ställde om på vilket sätt målsäganden får information om sina möjligheter att hållas informerad om vad som händer med den dömda gärningsmannen. Där vill jag påpeka att det är viktigt att informationen når fram. Det är naturligtvis de som arbetar i rättsväsendet och som kommer i kontakt med målsäganden, särskilt under själva rättegången, som har möjlighet att vidarebefordra den här informationen.

När det gäller det som Stina Eliasson sade om att sätta gränser håller jag med om att det är lagstiftaren, dvs. regering och riksdag, som anger vilka regler som myndigheterna skall tillämpa. Vi har skyldighet att se till att de reglerna är utformade på ett acceptabelt sätt och på ett sådant sätt att de är lätta att tillämpa.

Detta är skälet till de översyner som har genomförts av permissionsregler och andra regler som är aktuella i det här sammanhanget. I mitt svar redogjorde jag för de senaste ändringarna som har gjorts därvidlag. Jag kan tillägga att min ambition är mycket hög i detta avseende, dvs. att på olika sätt hjälpa de myndigheter som har att fatta dessa svåra beslut.

Regeringen har i dag på mitt förslag beslutat att ge ett uppdrag till kriminalvårdsstyrelsen att överväga på vilket sätt man kan göra tillämpningen av permissionsreglerna bättre. Jag hoppas att det kan leda till att de beslut som

varit oacceptabla, om de har berott på att reglerna i något avseende har varit otydliga eller anvisningarna inte tillräckligt tydliga, kan undanröjas.

När det gäller vilka risker vi skall ta vill jag säga att risktagandet skall vara inskrivet i reglerna. Om Stina Eliasson anser att dessa regler behöver ändras materiellt i något avseende är jag mottaglig för information. Jag har redogjort för det lagstiftningsarbete som har bedrivits och som bedrivs på detta område.

När det gäller att gå vidare och skärpa dessa regler finns det möjlighet för den enskilde riksdagsmannen att även motionera i dessa frågor. Jag är tacksam för alla initiativ i den vägen. För mig förefaller dock det viktigaste vara att skapa förutsättningar för myndigheterna att fatta kloka och bra beslut. I denna svåra uppgift är de knappast hjälpta av att få höra svävande påståenden, vare sig de kommer från debattörer i medierna eller från riksdagsmännen.

Anf. 6 STINA ELIASSON (c):

Fru talman! Vad beträffar svepande uttalanden och åsikter tror jag att vi riksdagsmän och regeringsföreträdare kanske kan ta varandra i hand. Vi går nog över gränsen litet till mans någon gång då och då.

Det är ett allvarligt ämne som jag har tagit upp. Allmänheten är oroad, och allmänheten fordrar en annan tingens ordning. Det är det som vi i regering och riksdag tillsammans skall försöka åstadkomma.

De händelser som har inträffat inom kriminalvården under den senaste tiden är allvarliga. Det måste räknas som försumligt att agera så långsamt som man gjort. Vad som nu krävs är snara åtgärder, eftersom detta rör så vitala rättssäkerhetsfrågor.

Jag skall gärna komma med förslag i den riktning och inom det område som justitieministern inbjuder mig till. Jag kan börja med att rekommendera den stora partimotion som väckts av centern och som har rubriken *Förebygg*, sätt gränser och reagera mot våld och kriminalitet. I den finns över 70 förslagspunkter att välja mellan, och det är väl genomtänkta, konkreta och mycket bra förslag.

Skyddet för allmänheten måste stärkas. Människor ute i landet är upprörda över den, som man upplever det, slapphet som i många fall tillåts råda när det gäller just farliga förbrytare. Människor undrar om det verkligen skall vara så att samhällsskyddet inte skall vara starkare än vad det är i dag. De vill ha en annan tingens ordning.

Jag är uppmuntrad av att justitieministern på flera punkter har sagt att hon delar min uppfattning och också rikspolisstyrelsens uppfattning i många av dessa frågor.

Jag ställde en fråga om målsägande och utskrivningarna. Hur får offren, dvs. målsägandena, reda på sina rättigheter? De har sina rättigheter, men jag uppfattade inte att jag fick svar på frågan hur de skall få reda på att dessa rättigheter finns.

Läget är plågsamt inte bara för målsägande och allmänhet utan också för de anhöriga till internerna. Där finns en stor grupp som lider. Dem skall man också ha med i bedömningen när det gäller vår kriminalvård.

Anf. 7 Justitieminister LAILA FREIVALDS:

Fru talman! De som i första hand kan bli aktuella som naturliga informationsgivare till målsägande under rättegången är givetvis i första hand åklagaren och, i det fall där det finns målsägandebiträde, advokaten.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 1989/90:119
10 maj 1990

Svar på interpellationer

3 § Svar på interpellation 1989/90:157 om villkoren för utbyte av utländskt körkort mot svenskt

Anf. 8 Kommunikationsminister GEORG ANDERSSON:

Fru talman! Margareta Gard har frågat mig om jag anser att det nuvarande systemet för utbyte av utländskt körkort är tillfredsställande ur trafiksäkerhetssynpunkt. Margareta Gard har vidare frågat om jag är beredd att skyndsamt vidta åtgärder för att falska utländska körkort och äkta utländska körkort, som inte erhållits efter att innehavaren genomgått förarutbildning i sitt hemland, inte skall kunna bytas ut mot svenska körkort.

Bakgrunden till frågorna är att man kan byta ut sitt utländska körkort inom ett år från det att man kyrkobokför sig här i landet. Rätten till utbyte av körkort har sin grund i internationella överenskommelser, men rätten gäller även personer från icke fördragsslutande stater.

Frågor om utbyte av körkort prövas av länsstyrelsen i det län där sökanden är kyrkobokförd. Länsstyrelsen har i många fall svårt att avgöra om det körkort som åberopas är giltigt. Svårigheten kan bestå i osäkerhet om huruvida körkortet fortfarande är giltigt i utfärdandelandet eller om körkortet är äkta. Att inhämta uppgifter från utfärdandelandet är inte alltid möjligt, exempelvis om den sökande är politisk flykting.

Bl.a. mot bakgrund av de problem jag nu nämnt tillkallade jag i november 1989 efter regeringens bemyndigande en kommitté som bl.a. skall analysera de problem som finns i fråga om utbyte av utländska körkort och föreslå de ändringar av nuvarande system som kan behövas.

Kommittén bör enligt sina direktiv (1989:55) överväga om det för rätten till utbyte skall krävas förarprov eller annat test, särskilt när det gäller körkort som har utfärdats i länder med vilka Sverige inte ha någon överenskommelse om ömsesidigt erkännande av varandras körkort. Kommittén bör vidare överväga vilken grad av bevisning som bör krävas av sökanden vid tvivel om det utländska körkortets äkthet eller giltighet. Kommittén skall bereda denna fråga skyndsamt och jag räknar med att få ett förslag från kommittén innan hösten.

Anf. 9 MARGARETA GARD (m):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min interpellation.

Det finns en stor ambition hos både politiker och myndigheter att förbättra trafikmiljön på våra gator och vägar. Som ett led i att göra trafikmiljön säkrare har kraven på bilarnas funktionsduglighet skärpts undan för undan. Även kraven för erhållande av körkort har höjts väsentligt som ett led i att minska trafikolyckorna.

Vi har i Sverige en omfattande lagstiftning som det krävs att man känner till och kan tillämpa innan man godkänns för erhållande av körkort.

Mot den bakgrunden är det svårt att förstå att det byts ut tusentals utländska körkort utan att man förvissat sig om att vederbörande har nödvändiga körkunskaper och känner till trafikregler och övrig lagstiftning, vilket normalt krävs av en svensk förare.

Många av dem som byter ut sina körkort varken talar eller förstår svenska. Det är därför orimligt att kräva att de skall ha tillräcklig kännedom om våra trafikregler och övrig lagstiftning.

Hur många av dessa känner t.ex. till alkoholbestämmelserna? Lagarna är dessutom inte statiska utan förändras med nödvändighet med jämna mellanrum.

Det är inte heller ovanligt att körkort som byts ut är förfalskade. Det är inte alltid så lätt att avgöra om ett körkort är äkta eller ej.

Många länsstyrelser anser sig inte ha råd att sända alla utbyteskörkort till statens kriminaltekniska laboratorium för äkthetsprövning, varför det måste antas att många svenska körkort erhållits med falska körkort som underlag. För att belägga mitt påstående citerar jag ur en skrivelse från Värmlands läns landsting:

”I en av länets kommuner var det endast 7 av 20 flyktingar som körde bil som hade giltig behörighet. Av dessa hade 6 bytt sitt hemlands körkort mot svenskt körkort. Endast 1 person hade tagit svenskt körkort. Denna beskrivning kan troligtvis appliceras på förhållanden i många av landets kommuner.”

Dessutom kan man helt lagligt köpa körkort i många länder utan att ens ha suttit i en bil. Man kan med fog fråga sig om det är rimligt att dessa kan bytas ut mot svenska körkort. Svenskt körkort är dessutom en fullgod legitimation i ekonomiska sammanhang, och det är inte att förlömma när det gäller utbyteskörkort.

Många människor upplever det som stötande att kraven för erhållande av körkort är så olika mellan svenska medborgare och invandrare och flyktingar. Vi är alla trafikanter på samma vägar och med samma ansvar för att trafiksäkerheten upprätthålls.

Det får inte heller vara så att det upplevs som att vi har en lagstiftning för svenska medborgare och en annan för invandrare och flyktingar. Det är viktigt att det klart framgår att vi alla lyder under samma lagar. I annat fall kan det skapa oönskade motsättningar som är till nackdel för oss alla.

Statsrådet hänvisar till en tillsatt kommitté som skall analysera de problem som finns i fråga om utbyte av utländska körkort – och föreslå ändringar om det behövs. Kommittén skall bereda frågan skyndsamt, och statsrådet räknar med ett förslag från kommittén till hösten.

Jag har förståelse för att statsrådet vill avvakta kommitténs utlåtande. Men jag tycker att det finns en viss tveksamhet hos kommunikationsministern vad gäller problemen och nödvändigheten av att komma till rätta med problemen.

Jag vill därför fråga om statsrådet är villig att vidta åtgärder, så att kraven för erhållande av körkort likställs för alla kategorier, och att internationella konventioner och avtal snarast ses över så att de överensstämmer med

Anf. 10 LOLA BJÖRKQUIST (fp):

Fru talman! Jag deltog i en frågestund i oktober med kommunikationsministern angående just detta ärende. Jag fick då besked att det inom kort skulle tillsättas en utredning. Jag blev då bekymrad och tänkte att denna fråga skulle begravas och att det skulle ta ytterligare en hel del år. Jag vet att trafiksäkerhetsverket har arbetat med denna fråga åtminstone fem år och att man där blev klar i februari förra året. Jag hoppas att den utredning som man arbetat med där verkligen tas till vara. Den bygger på vad som har sagts från olika myndigheter, bl.a. länsstyrelsen och rikspolisstyrelsen. Jag hoppas att det verkligen kommer ett förslag till hösten.

Anf. 11 Kommunikationsminister GEORG ANDERSSON:

Fru talman! Om Margareta Gard inläser tveksamhet i mitt svar beträffande behovet av åtgärder har hon missuppfattat mig. Det förhållandet att vi tillsatte utredningen i november 1989 föranleddes av att vi upplevde behov på bl.a. det här området. Att vi sedan bad utredningen att bearbeta just denna fråga, bland alla de övriga frågorna, med största skyndsamhet och komma med förslag, vittnar också om att vi i kommunikationsdepartementet och jag personligen bedömer att det på detta område är angeläget att få till stånd förbättringar. Precis som Margareta Gard säger har vi höga ambitioner när det gäller att ordna en bra trafikmiljö och att garantera hög trafiksäkerhet. Då spelar körkortsutbildningen och kvalifikationerna hos förarna en utomordentligt stor roll. Det är naturligtvis viktigt beträffande alla de förare som vistas på våra vägar.

Vidare säger Margareta Gard att hon har svårt att förstå att tusentals körkort utfärdas utan att de sökande besitter kunskap om gällande regler. Ett av problemen är att vi inte kan vara säkra på att alla som byter ut sina körkort verkligen har de kunskaper som krävs för att köra på våra vägar. Men i det här sammanhanget får vi beakta att vi har ömsesidiga överenskommelser med ett antal länder. Vi vill naturligtvis att svenskar när de flyttar utomlands skall kunna byta ut sina svenska körkort mot utländska. Då måste vi också respektera utlänningars motsvarande krav när de kommer hit.

Men självfallet skall vi eftersträva en hög rättssäkerhet i det avseendet, och vi skall så långt det är möjligt ordna förhållandena så, att de nuvarande problemen kan undanröjas. När jag säger att det skall komma förslag från kommittén före hösten, är det exempel på att arbetet har skett snabbt. Lola Björkquist ställde sin fråga i oktober, och vi tillsatte utredningen i november. Senare under sommaren skall förslag komma.

Anf. 12 MARGARETA GARD (m):

Fru talman! Jag är tacksam för att kommunikationsministern nu säger att han tar denna fråga på största allvar. Jag tyckte att svaret var litet undandligdande, detta att hänvisa till en utredning. Föregripa en utredning skall man naturligtvis inte göra. Men det är fråga om så klara besvärligheter, och det

är en diskrepans mellan kraven. Det är det som upplevs som så besvärligt, framför allt hos dem som har att övervaka trafiksäkerheten.

Det finns också ett annat problem inbyggt i detta. Det är svårt för dem som tar svenskt körkort att få respekt för att det som vi säger skall gälla. Jag tycker att detta är oerhört viktigt. Framför allt de unga måste veta att de krav som ställs måste följas. Ser de då att det är mycket lätt för en grupp människor att få körkort och att de inte behöver ha kännedom om lagar och förordningar, tappar de unga respekten. Det är allvarligt när det gäller alla lagar, framför allt när det gäller för den lagstiftning där vi människor skall agera tillsammans och iakttä mått och steg, så att vi inte skadar varandra. Det är särskilt viktigt att vi ser till att vi uppträder så att alla känner denna respekt.

Vi vet att antalet trafikolyckor ökar, och vi måste se till att nedbringa dessa, eftersom det inte är bra. Jag tror att det skulle bli ett gott bidrag om det blev en annan tingens ordning när det gäller just körkort. Det gäller att öka kunskapen hos våra flyktingar och invandrare som byter ut sina körkort.

Anf. 13 LOLA BJÖRKQUIST (fp):

Fru talman! Kommunikationsministern sade att han skulle överväga om det behövs ett särskilt förarprov eller om man på något annat sätt kan undersöka vilka kunskaper de sökande har.

I det förslag som trafiksäkerhetsverket hade klart i februari förra året förordar man ett enklare förarprov. Man hade dessutom i sin kalkyl sett att det inte skulle bli dyrare, utan att man tvärtom skulle spara resurser.

När det inte kom något förslag på grund av den utredningen blev jag bekymrad och började fundera över om man kanske tänkte i helt andra banor. Det var därför som jag undrade om trafiksäkerhetsverkets utredning nu bearbetas vidare eller om man har börjat om på nytt.

Anf. 14 Kommunikationsminister GEORG ANDERSSON:

Fru talman! Jag kan inte säga vilka förslag som utredningen kommer med. Jag räknar med att få ta del av dessa förslag inom kort – det rör sig om någon månad innan jag har dem i min hand.

Jag utgår naturligtvis ifrån att man under utredningens arbete har utnyttjat och tagit till vara de tidigare utredningsförslagen och inhämtat erfarenheter och idéer från dem. Men vad man nu kommer fram till kan jag i dag ej uttala mig om. Det vet jag inte, och redan av den orsaken kan jag inte göra någon bedömning.

Vi måste respektera den ordning som gäller i ett utredningsarbete. Jag vill bara understryka att arbetet har bedrivits med stor skyndsamhet, vilket markerar det allvar vi lägger i den här frågan.

När detta är sagt vill jag markera att vi inte skall skapa intryck av att de trafikolyckor – beklagligtvis alltför många – som inträffar på våra vägar i någon stor omfattning skulle bero på just detta förhållande. Vi har inget underlag för sådana påståenden. Vi får inte sprida någon allmän misstänksamhet som går ut på att utlänningar som kör bil i vårt land är dåliga bilförare i största allmänhet. Men vi skall försöka komma till rätta med just det här

problemet som består i att man kan byta körkort utan att det finns kvalifikation bakom de dokument som man uppvisar.

Anf. 15 MARGARETA GARD (m):

Fru talman! Jag håller med kommunikationsministern om att det är viktigt att slå fast att de utlänningar som har fått sina körkort utbytt inte står för särskilt många olyckor. Det finns det inte heller någon statistik över. Men när vi strävar efter att förbättra trafiksäkerheten får vi inte glömma grupper i samhället, utan vi måste ställa samma krav på alla. Det tycker jag att vi kan vara överens om.

Man har ju tillåtit utbyte av körkort för personer från länder som vi inte har några konventioner eller avtal med. Det tycker jag kanske är litet märkligt. Det borde väl inte vara så svårt att komma fram till någonting annat.

I USA får man inte byta ut sitt körkort utan att man har kört upp och visat att man känner till lagar och förordningar. Nu vet jag inte om vi har någon konvention med USA, men det finns ändå länder som är väldigt noga med trafiksäkerheten, där det krävs att man skall visa att man kan köra bil och att man känner till lagar och förordningar.

Jag tycker att vi i Sverige som vill vara föregångare på detta område – och jag tror att vi också är det – på samma sätt skall kräva att förarna är dugliga och känner till hur man skall uppträda i trafiken.

Förste vice talmannen anmälde att Lola Björkquist anhållit att till protokollet få antecknat att hon inte ägde rätt till ytterligare inlägg.

Överläggningen var härmed avslutad.

4 § Bordläggning

Anmäldes och bordlades

Motionerna

med anledning av prop. 1989/90:146 Livsmedelspolitiken

1989/90:Jo56 av Bengt Westerberg m.fl. (fp)

1989/90:Jo57 av Lena Öhrsvik m.fl. (s, m, fp, c)

1989/90:Jo58 av Carl G Nilsson m.fl. (m)

1989/90:Jo59 av Börje Nilsson m.fl. (s)

1989/90:Jo60 av Lennart Pettersson (s)

1989/90:Jo61 av Stina Eliasson (c)

1989/90:Jo62 av Kjell Ericsson och Jan Hyttring (båda c)

1989/90:Jo63 av Carl G Nilsson och Ingvar Eriksson (båda m)

1989/90:Jo64 av Ingvar Eriksson m.fl. (m, fp)

1989/90:Jo65 av Karin Israelsson (c)

1989/90:Jo66 av Knut Wachtmeister m.fl. (m)

1989/90:Jo67 av Gunilla André m.fl. (c)

1989/90:Jo68 av Lars Werner m.fl. (vpk)

1989/90:Jo69 av Christina Pettersson och Ines Uusmann (båda s)

1989/90:Jo70 av Bo Lundgren och Wiggo Komstedt (båda m)

1989/90:Jo71 av Karl-Gösta Svenson (m)
1989/90:Jo72 av Ingvar Eriksson och Carl G Nilsson (båda m)
1989/90:Jo73 av Stina Gustavsson (c)
1989/90:Jo74 av Hans Dau (m)
1989/90:Jo75 av Torsten Karlsson m.fl. (s)
1989/90:Jo76 av Daniel Tarschys m.fl. (fp)
1989/90:Jo77 av Olof Johansson m.fl. (c)
1989/90:Jo78 av Ingvar Eriksson och Bertil Danielsson (båda m)
1989/90:Jo79 av Ivar Virgin (m)
1989/90:Jo80 av Claes Roxbergh m.fl. (mp)
1989/90:Jo81 av Anders G Högmark och Ulf Melin (båda m)
1989/90:Jo82 av Hans Dau och Karl-Gösta Svenson (båda m)
1989/90:Jo83 av Kersti Johansson och Rune Backlund (båda c)
1989/90:Jo84 av Kersti Johansson och Rune Backlund (båda c)
1989/90:Jo85 av Carl Bildt m.fl. (m)
1989/90:Jo86 av Bo Holmberg m.fl. (s)
1989/90:Jo87 av Ulla Pettersson och Gunhild Bolander (s, c)
1989/90:Jo88 av Gunhild Bolander och Stina Eliasson (båda c)
1989/90:Jo89 av Sven-Olof Petersson (c)
1989/90:Jo90 av Sven-Olof Petersson (c)
1989/90:Jo91 av Christer Skoog m.fl. (s)
1989/90:Jo92 av Lisbet Calner och Lennart Nilsson (båda s)
1989/90:Jo93 av Karin Starrin och Kjell Ericsson (båda c)
1989/90:Jo94 av Gunnar Björk och Karin Starrin (båda c)
1989/90:Jo95 av Börje Hörnlund m.fl. (c, m, fp, vpk, mp)
1989/90:Jo96 av Håkan Hansson och Karl Erik Olsson (båda c)
1989/90:Jo97 av Marianne Jönsson och Agne Hansson (båda c)
1989/90:Jo98 av Ingvar Eriksson m.fl. (m)

5 § Anmälan om frågor

Anmälades att följande frågor framställdes

den 9 maj

1989/90:597 av *Ulla Bouvin* (mp) till miljöministern om ny miljövänlig teknik:

Vi är i dag alla överens om att vi behöver nya tekniska lösningar och nya miljövänliga produkter för att komma till rätta med våra miljöproblem.

Vi behöver stimulera företag och uppfinnare att ta fram nya tekniska lösningar och miljövänliga produkter.

Tyvärr är det stöd som finns i dag framför allt koncentrerat till skedet fram till prototyp tillverkningen. När väl en produkt är framtagen får företaget /uppfinnaren oftast klara sig på egen hand och konkurrera på lika villkor med övriga på marknaden befintliga produkter. Företaget/uppfinnaren

borde stimuleras att satsa på framtagande av miljövänlig teknik genom att erhålla vissa förmåner i form av t.ex. bidrag, skattelättnader eller dylikt. Annars blir följden att produkterna kanske aldrig når ut till marknaden.

Vad avser regeringen att göra för att företag och uppfinnare lättare skall kunna föra ut sina miljövänliga tekniska lösningar resp. produkter på marknaden?

1989/90:598 av Görel Thurdin (c) till socialministern om patientförsäkringen:

Patientförsäkringens utformning måste ändras skyndsamt. Nu har vi återigen fått läsa om människors kamp för att få ersättning för fel begångna av myndigheter. Denna gång rör det sig om människor som smittats av HIV i samband med blodtransfusioner. Tidigare har röntgenkontrastmedel orsakat människor, unga som gamla, stort lidande. Efter mångårig kamp utbetalas en helt otillräcklig ersättning.

Patientförsäkringen uppvisar stora oklarheter både vad gäller utformning och tillämpning. Detta leder till att ett stort antal svårt sjuka människor drabbas i onödan. Det saknas ett grundskydd i patientförsäkringen. Detta grundskydd bör innefatta rätt till en rimlig ersättning och till rehabilitering.

Med anledning av ovanstående vill jag ställa följande fråga till socialministern:

Vilka snara åtgärder ämnar regeringen vidta för att bistå dem som drabbas av patientförsäkringens ofullkomligheter?

den 10 maj

1989/90:599 av Sten Andersson i Malmö (m) till statsrådet Bengt Lindqvist om alkoholinformationen:

Svensk politik kännetecknas beklagligtvis alltför ofta av dubbelmoral. Många medborgare har sannerligen ingen eller liten förståelse för vissa beslut som fattas av den lagstiftande församlingen, Sveriges riksdag.

Ett beklagligt exempel på denna verksamhet är alkoholpolitiken, där inkonsekvenserna tävlar med varandra och politikerförtroendet dalar. Socialstyrelsen (Sveriges riksdag) stöder t.ex. Athena-gruppen, vilken i sin propaganda bidrager till att ett löjets skimmer faller över en ytterst allvarlig fråga, där seriositeten borde dominera och inte som nu är fallet, motsatsen!

För att nämna två av många diskutabla exempel: Athena-gruppen har i en skrift uttalat "Danskarna dricker dubbelt så mycket som vi, men så ser de också ut som de gör..." och "Nio av tio svenskar super...".

Visst är allt relativt, men innebörden av sistnämnda exempel är att majoriteten av svenska folket är alkoholister. Frågan blir: Hur kan Sverige ekonomiskt, socialt och kulturellt fungera? Det första exemplet är dessutom en ren oförsämndhet mot danskarna.

Är statsrådet beredd att medverka till att skattemedel avseende alkoholinformationen enbart medges till seriös sådan?

En lustmördare har rymt från sluten psykiatrisk vård vid Sidsjöns sjukhus i Sundsvall. Vederbörande betecknas som farlig och jagas av polisen. Av brottsregistret framgår att rymmaren sövt och våldtagit småpojkar. För mindre än två år sedan dömdes han för ett styckmord men överlämnades till sluten psykiatrisk vård. Där var han dock frigångare och kunde således röra sig fritt på dagarna.

En annan rymmare i dessa dagar, den s.k. HIV-mannen, betecknas också som farlig för allmänheten. Ändå hade han permission när han rymde.

Detta är de två exemplen på märkliga förhållanden som uppdagas när farliga våldsverkare rymmer. Det finns också anledning att häpna över hur snabbt sådana patienter tillfrisknar efter att ha dräpt eller mördat, för att sedan i friskförklarad tillstånd åter göra sig skyldiga till våldsdåd. Är det inte dags att uppmärksamma de risker som allmänheten utsätts för när farliga våldsverkare släpps ut från psykvård som uppges vara slutna? Regeringen har för närvarande en lagrådsremiss om rättspsykiatri till behandling.

Jag vill fråga ansvariga statsrådet:

Vilka åtgärder i syfte att skydda allmänheten från misstag i utskrivningen av psykiater kan förväntas i avvaktan på en proposition i ärendet?

6 § Kammaren åtskildes kl. 12.44.

In fidem

STAFFAN HANSSON

/Gunborg Apelgren

Innehållsförteckning

Torsdagen den 10 maj

1 § Justering av protokoll	1
2 § Svar på interpellation 1989/90:158 om en bättre kriminalvård . . . Justitieminister Laila Freivalds Stina Eliasson (c)	1
3 § Svar på interpellation 1989/90:157 om villkoren för utbyte av ut- ländskt körkort mot svenskt	7
Kommunikationsminister Georg Andersson Margareta Gard (m) Lola Björkquist (fp)	
4 § Bordläggning	11
5 § Anmälan om frågor	
1989/90:597 av Ulla Bouvin (mp) om ny miljövänlig teknik . .	12
1989/90:598 av Görel Thurdin (c) om patientförsäkringen . . .	13
1989/90:599 av Sten Andersson i Malmö (m) om alkoholinfor- mationen	13
1989/90:600 av Göthe Knutson (m) om utskrivningen från slut- ten psykiatrisk vård	14

